

Ranci, sta trčila dva tovorna vlaka. Ob zgoraj omenjenem času je bil namenjen iz Maribora proti št. Ilju z večjim številom vagonov nabiralni tovorni vlak, s katerim se je peljalo vlakospremno osebje. Vozil je zaradi napačno postavljene kretnice po nepravilnem tiru. Istočasno je pridrdral iz šentiljske smeri nemški tovorni vlak, ki je vozil po istem tiru. Osebje mariborskega vlaka je pred trčenjem uvidelo grozečo nevarnost ter je strojevodja zaviral z vso naglico vlak, v katerega se je zaletela lokomotiva nasproti vozečega vlaka. Radi silovitega sunka sta iztirili in se zvrnili po železniškem nabrežju obe lokomotivi. Službena vagona na obeh vlakih je čisto strlo, da je preostal le kup zvitega železja in lesenih tresk. Od našega vlaka je bilo razbitih in iztirjenih nekaj vagonov, od nemškega je uničenih 15 vagonov po 22 ton, ki so bili naloženi s premogom iz Šlezije za Italijo. Vagoni so popolnoma razbiti in posamezne ostanke je razmetal sunek po tirih in jarkih, premog pa se je razsul.

Strahovita nesreča ni zahtevala nobene smrtnih žrtve. Šest oseb je bilo ranjenih, in sicer štirje nemški in dva naša železniška

uslužbenca (strojevodja in vlakovodja). Od Nemcev so poškodovani: strojevodja, kurjač, vlakovodja in eden od zaviračev. Trije resno ranjeni so bili od mariborskih reševalcev koj prepeljani v mariborsko bolnišnico, in sicer 40 letni vlakovodja Jožef Hribar, ki ima poškodovano čelo in polomljena rebra, strojevodja Maks Walcher, kateremu je odtrgalo uho in zlomilo desno roko, njegov kurjač Ivan Zorn je dobil le lažje poškodbe. Ranjena železničarja Walcher in Zorn sta bila po prvi pomoči v mariborski bolnišnici prepeljana v Gradec.

Koj po nesreči so kot prvi priskočili poškodovanim na pomoč naši železničarji, ki so tik pred trčenjem poskakali iz vlaka, in finančni stražnik, kateri je nadziral križišče ceste in železnice. Kmalu so bili na mestu nesreče tudi okoličani.

Po odpremi ranjencev so začeli čistiti progo in se je že dopoldne lahko vrnil promet po enem tiru. Dalje časa bodo pa potrebovali, preden bodo odpeljali obe lokomotivi in ostale ruševine.

Materialna škoda je zelo velika.

Po svetu

Samo ena stranka na Romunskem. V Romuniji je osneval kralj Karel novo »narodno stranko«, ki je pod njegovim vodstvom in ji morajo pripadati vsi. S tem je uveden v Romuniji tako zvani totalitarni ali celostni režim.

Verska obnova. Razmere, ki sedaj vladajo na svetu, dokazujejo kakovost in vrednost idej, iz katerih so nastale. Vojna je ogromno pobijanje ljudi in uničevanje vrednot. Da pride človeštvo do takega stanja, je potrebna večletna priprava duhov. Kar posameznik ali narod v dejanstvu izvršuje, je že prej v svojem duhu storiti sklenil. Najmanjša zadeva človeštva je torej duhovna obnova. Nedavno je bila o tem predmetu razprava v Zedinjenih državah Severne Amerike. Postavljeno je bilo v javnosti to vprašanje z ozirom na mladino. Protestantski duhovnik Denton Gerow v Washingtonu je namreč poslal nekaj stotinam najuglednejših osebnosti vprašanje: »Kaj je po vašem mnenju najbolj pereča potreba današnje ameriške mladine?« To vprašanje je tudi prejel državni predsednik Roosevelt, ki je tako odgovoril: »Najnujnejša je potreba verske obnove, ki mora pronicati v vse družine naroda ter v srcih vseh mož in žen vseh veroizpovedi okreptiti in utrditi vero v Boga in vdanost v njegovo voljo.«

Resen opomin francoskim rojakom. Nadškof v Bordeauxu monsieur Feltin je nedavno, preden je Francija zaprosila za premirje, poslal svojim vernikom poslanico, v kateri ugotavlja, da vlada v Franciji edinost v duhovno-moralnih vojnih ciljih. »Hhrati pa,« tako nadaljuje nadškof, »ostanemo eden izmed redkih narodov, o katerih se zdi, da se za Boga nič ne menijo. V službenih govorih v parlamentu in v radiu se božje ime načelno zamočuje. Vzdržuje se še vedno javni pouk, ki je oropan vsake krščanske misli. Vzgjajamo mladino, ki Kristusa ne pozna. Obenem učimo moralo, ki je brez podlage. Še vedno zavzemamo zastarelo izključljivo stališče do naših redovnikov, ki jih pa priznavamo kot razširjevalce krščanske omike na vseh širinskih stopnjah (v misijonskih področjih). Naj se te besede ne smatrajo kot napad. Ugotovljamo samo dejstva ter vsakemu odkritemu človeku stavimo vprašanje: ali je to logično in dosledno?«

Rusija uvedla sovjetske vlade v baltičkih državah. »Slov. gospodar« je že poročal, da je poslala Rusija v Litvo, na Estoosko in Letonsko močne armade in zasedla omenjene baltičke države. Po izvedeni mirni zasedbi so bile odstavljene v vseh treh državah prejšnje

Kratke tedenske novice

Za jugoslovanskega poslanika v Moskvi je bil po ugodno končanih gospodarskih pogajanjih z Rusijo imenovan senator dr. Milan Gavrilović, za sovjetskega poslanika v Beogradu pa Viktor Andrejič Plotnikov, dosedanji poslanik na Norveškem.

Sešem podmornice je izgubila Italija, odkar je vstopila v vojno. Potopili so jih Angleži.

Nemška vojna mornarica je pripravljena za napad na Anglijo z nizozemске, belgijske in severnofrancoske obale.

Predsednik Irske De Valera je rekel v svojem govoru v Dublinu, da bi bil brezuspešen vsak poskus napada na Anglijo z Irske.

Nemški kancler Hitler je obiskal v zadnjih tednih vsa bojišča, na katerih se je boril med svetovno vojno kot preprost vojak in prostovoljec v službi Nemčije.

Hitler je ukazal z ozirom na premirje s Francijo, da morajo skozi en teden vsak večer en četrt ure zvoniti vsi zvonovi v Nemčiji.

Zasebna ladja angleškega kralja Jurija VI. je naletela na mino in se potopila.

Poveljnik bolgarske vojske iz svetovne vojne general Žekov je poslal brzogovorni pozdrav nemškemu poveljniku v Neullyju na Francoskem, kjer je podpisala Bolgarija po svetovni vojni mir.

Zadnje nedelje se je darovala na grobu apostola Petra v Vatikanu prvič sv. maša s posebno molitvijo, da bi novi reč, ki se bo rodil iz sedanje vojne, temeljil na pravici in ljubezni do bližnjega.

Za podpredsednika francoske Petainove vlade je imenovan Laval, ki se je najbolj trudil za pomiritev Francije z Nemčijo in Italijo.

Petainova francoska vlada je odvzela vse vojaške čine generalu De Gaulleju, ki se mudi v Londonu in je osnoval narodni odbor, ki je za nadaljevanje vojne ob strani Anglije.

Angleška letala vsak dan in vsako noč srdito napadajo razne dele Nemčije in jih bombardirajo. Prav tako je angleško letalstvo zelo živahno nad Italijo in italijanskimi kolonijami v Afriki.

Poljska vlada, ki se je mudila po zasedbi Poljske v Parizu in po francoskih mestih, se je preselila v London.

Angleški propagandni minister Duff Cooper je izjavil, da je Anglija trdnjava, ki je dobro branjena in izborna oskrbijena ter da bo vzdržala, dokler ne bodo sovražnikovi napori izrpani.

V Švico je doslej prišlo okrog 100.000 francoskih vojakov iz Maginotove obrambne črte. Med njimi je 18.000 Poljakov. Pripeljali so s seboj več tisoč konj, okrog tisoč topov, veliko število tankov, avtomobilov in drugega vojnega materiala. Vse je skoraj še popolnoma novo in nerabljeno. Švicarji so vse vojake razorožili in jih internirali.

Iz Kanade je prispel v London polkovnik Nasmyth, ki je izdelal prvi načrt plinske maske za angleško vojsko. Nasmyth, ki je star 62 let, je pomočnik komisarja Rdečega križa v Kanadi.

Amerika je ponudila zavezanikom v nakup 20 vojnih ladij, ki so bile izdelane po njenem načrtu in jih trenutno ne potrebuje.

Norveška ribiška luka v lovu na kite. Bergen je druga največja norveška ribiška luka v lovu na kite. Toda tukaj okrog lovijo tudi slaničke. Zemlja v okolici Bergena je zelo rodovitna, kraj sam na sebi pa je prijeten, ker morje nikoli ne zamrzne. Zaradi blagodatnega toplenega Zalivskega toka imenujejo Norvežani nabrežje ob Bergenu »Azurno obalo«. Prebivalstvo se poleg ribolova preživlja z obdelovanjem zemlje, ki daje izvrstno povrtnino in sadje. Iz Bergena drži proti glavnemu mestu Oslo železnica, ki se vije večinoma skozi jelkove gozdove.

Motor na veter za avtomobile. Danski tehnik Ellerhammer je napravil nov izum, ki obeta postati pomemben posebnost v teh časih, ko

Mogočni Jurij

Povest iz domačih hribov.

»Tilka — Končnica, zate zdaj ni služba, zdaj moraš najprej k moči priti. Jaz bi ti rekel, pojdi tako kam, da boš nekaj časa pri kraju, da si počiješ! Na Brezje bi ti svetoval; tam ostani kak teden, tam se boš na duši in na telesu okrepcala.«

»Moj Bog, Matija, tebi je lahko govoriti. Saj bi te ubogala, ko bi te imela s čim... Tisto malo denarja, kar sem ga vzela s seboj, je šlo za bolnišnico. Zdaj nimam ne enega celega goldinarja več.«

»Kaj? Da bi bogatega Senčarja hči ne imela denarja?«

»Tako bogati moj oče tudi niso.«

»V vsem šentanelu ni bolj bogatega.«

»Če bi tudi bili, od očeta nimam več kaj terjati; so me že izplačali, denar pa sem otrokoma zapustila.«

»Potem je še drugi, ki ga primi; Končnik mora zate skrbeti. Toži ga!«

»Tega ne storim za nič ne. Rajši od lakote umrem.«

Možak je zmajal z glavo in je dolgo molčal. Potem je spet spregovoril:

»Tilka, Končnica, poslušaj, kaj ti pravim! Jaz ti dam denarja. Tri sto goldinarjev ti bo dovolj, mislim.«

9

»Za božjo voljo, Matija, jaz vendar ne morem kar tako denar od tebe vzeti.« ga je prekinila.

»Seveda, Senčarjeva in Končnica pa je ponosna; saj nisem rekel, da ti ga kar tako dam, jaz ti ga le posodim.«

»Bog ve, ali ti ga bom mogla kdaj vrniti.«

»Za to se ne brigaj! Bom že na prave duri potrkal, kadar bom hotel denar nazaj... Zdaj pa mi daj, da ti do kraja povem! Torej pojdi na kranjsko stran, kakor sem ti rekel, tam se pozdravi in, ko boš spet pri moči in če te bo še volja, da greš služiti, boš tam laže kaj našla, ko te bodo ljudje enkrat poznali. Na jesen bom jaz tudi prišel tam mimo in bom poprašal po tebi.«

Medtem ko je govoril, je venomer gledal v neki macesen, ko da je v vejah kaj posebnega videti.

»Matija, dobrega srca si,« je rekla.

»Ti si bila tudi dobra z Blažem, mojim bratom,« je odgovoril. Potem je snel skrinjo, sezul desni čevljev in še nogavico, segel v nogavico in privlekel iz nje papir, v katerem so bili trije stotaki. Pomolil je denar Tilki in rekel: »Na, tu imaš!«

Tilka ni vedela, kaj bi bila rekla, in je sukala bankovce med prsti, kakor da preudarja, ali bi jih vzela ali ne. Medtem je Matija obuval nogavico in čevljev ter se napravil, kakor da si je... in čevlja iztresti nadležen posek, ki ga...

vlade in postavljene nove, ki so nekaka priprava za prehod v popoln sovjetski režim.

V ameriško vlado so vstopili tudi republikanci. V Zedinjenih ameriških državah je že dolgo na vladi demokratska stranka s predsednikom Rooseveltom. Republikanci so bili do 20. junija v opoziciji. Omenjenega dne pa je stopila v vlado tudi republikanska stranka z dvema članoma. Vojni minister je postal polkovnik Knox, ki je najresnejši republikanski kandidat za predsedniške volitve. Mornariško ministrstvo je prevzel Henry Stimson, ki je bil zunanji minister pod prejšnjim predsednikom Hooverjem. Stimson se je potegoval za uvedbo obvezne vojaške službe v Združenih ameriških državah in je v svojem govoru po radiu zahteval pred kratkim, da naj dovoli ameriška vlada, da smejo an-

gleške vojne ladje in letala pristajati v ameriških pristaniščih, da sprejmejo gorivo. V istem govoru je posebno poudarjal, da zavisi obstoj Združenih držav od moči angleške mornarice. Doslej je vladala v Ameriki vedno le ena stranka, ali republikanska ali demokratska. Da je Roosevelt sestavil sedaj svoje ministrstvo iz zastopnikov obeh strank, je nekaj edinstvenega in poznavalci razmer pravijo, da bo Amerika ukrenila nekaj, za kar je potrebna soodgovornost tudi druge ameriške stranke. Drugo poročilo pa pravi glede Knoxa in Stimsona, da je njun vstop v vlado le zasebna zadeva obeh republikanskih prvakov in ne pomeni, da bi se pripravljalo kakršno koli sodelovanje demokratov in republikancev. Z republikancema izpopolnjena ameriška vlada je vlada narodne obrambe.

jenkostnega pomena. Med svetovnim klanjem še ni prodirala pri vodilnih generalih zamisel, da bi razširili vojne strahote na vse sovražno ozemlje in ne samo na razmeroma ozko področje ob obeh bojnih črtah, ob katerih sta se spoprijeli sovražni armadi.

Kdo je zamislil celostno vojno?

Strahote sedanje evropske vojne so nepopisne, ker od njih ni prizadeta le fronta, ampak predvsem sovražnikovo zaledje. Današnja vojna je zajela vojaka na bojišču ravno tako kakor doma civilista, in to še posebno nedolžne otroke, žene ter starce, na stotine kilometrov daleč za vojnim metežem. Ta popolnoma novi in najkrutejši način bojevanja imenujejo celostno ali totalitarno vojno.

Zamisel totalitarne vojne se je rodila v svetovnem metežu. Italijanski general Douhet, ki se je udeležil bojev med svetovno vojno, je že bil proti takratnemu načinu samo frontnega bojevanja italijanskega vrhovnega poveljstva. Pritožil se je celo v Rim na najvišje mesto radi zastarelosti spopadov samo na bojiščih in svetoval, naj se prime sovražnik tudi v zaledju in mu tamkaj po možnosti uniči dovoz rezerv, streliva in prehrane s pomočjo letalskih bomb. Posledica teh njegovih pritožb je bila, da so ga nazadnje pred vojaškim sodiščem obsodili na leto dni zapora, ki ga je tudi preстал. Po vojni pa je kmalu spet prišel v milost ter je postal zopet general.

Največjo pozornost sta vzbudili v vojaških

Dolga pot od frontne do celostne vojne

Frontna vojna

Vojne so bile in bodo, dokler bo obstojal svet in bo bival na njem človek. Že od nekdaj so se pobijali med seboj ljudje posamič in dobro organizirano v vojnah radi prepričevanja nadvlado enega naroda nad drugim, iz maščevalnosti in ropateljnosti vladarjev. Do najnovejših časov pa je bilo bistvo vojne, da sta se spoprijeli na tem ali onem bojišču nasprotni si armadi in se je tam na ta ali oni način odločila zmaga. Zaledje je trpelo le pri

prodiranju do odločitve, pri umiku poraženega dela in pri tako zvanih roparskih vojnih pohodih, kakor so nam Slovincem znani številni turški vpadi. Šele bolj proti koncu svetovne vojne so poskušali Francozi in Angleži z letali napadati sovražnika za bojno črto in mu uničevati zaloge njegovega vojnega materiala, važna mostna križišča in zbirališča rezerv. Vendar so bili med svetovno vojno večji in izdatni letalski napadi na zafrontne kraje redkost in uspehi bombardiranj ma-

Maršal Petain, predsednik francoske vlade

Italijanski kralj in cesar Viktor Emanuel

Mussolini v razgovoru z italijanskim maršalom Badoglio

Spomenik na Napoleonove zmage in grob Neznane junaka v Parizu

»Za božjo voljo, toliko denarja je vendar preveč,« je nazadnje rekla Tilka.

»Saj si ga že več tudi imela v rokah. Saj si trgovska in veš, kako ga je treba obračati,« ji je odgovoril.

»Ali, Matija, jaz te vendar ne morem čisto obrati. Na svojem popotovanju ne boš mogel biti brez denarja.«

»Ha, ali misliš, da imam le eno nogo?«

»Kaj? Da imaš še več denarja?«

»Jaz imam dve nogi in ne hodim nikoli bos. Pa tiho bodi in nikomur ne pravi!«

»Od mene ne bo nihče kaj izvedel.«

Skrila je denar v obleko in rekla:

»Matija, kako potrdilo ti pa moram dati. Ali imaš papirja?«

»Tebi ni treba papirja, meni pa potrdila ne.«

»Če pa umrem?«

»Jaz bom prej umrl kakor ti; sem starejši.«

»Čakaj, na Muti si bom kupila koledarček in bom svoj dolg vanj napisala, da bo za vsak primer kaj napisanega. Nočem, da bi ti škodo imel. Zdaj pa, Matija, Bog ti povrni tvojo dobroto! Lepo se ti zahvalim.«

»Kaj se boš zahvaljevala! Saj ti nisem dal, sem ti le posodil.«

Obesil si je skrinjo na hrbet, pobral svoj »rešpetin« in obe palici ter odcoklal v cerkev. Za njim je vstopila tudi Tilka. Že pri vratih sta se oba zavzela. Cerkev je

bila vsa na novo popravljena in poslikana. Na oltarju, pod katerim je ležala sv. Rozalija, je bil srebrnkast kip Mater božje. Skozi svetla okna so prihajali zlati sončni žarki in obdajali Marijo z nebeškim sijajem.

Matija in Tilka sta pokleknila v klopi in dolgo molila. Že so jeli bledeti žarki, ki so sijali skozi okno, in sonce je odšlo že mimo, ko sta vstala in stopila iz cerkvice.

»Ali ni lepa?« je menila Tilka.

Matija se je oziral po okolišnih vrhovih in čez nekaj časa dejal: »Ali hočeš jesti? Imam dosti s seboj.«

»Ne, hvala ti! Sem prej kruha precej pojedla — spočila sem si tudi.«

»Tedad pojdeva skup dol do Mute, če ti je prav.«

»Seveda; ampak jaz sem počasna.«

»Saj jaz tudi nimam na akord. Daj mi svojo torbo, jo bom jaz nesel.«

»Ne, ne, ta kovčeg že sama lahko nosim, tako slaba tudi nisem.«

»Meni je ljubše, če imam v obeh rokah kaj. Le daj!« Vzel ji je kovčeg, ki ni bil posebno lahek. Tako sta mahala počasi po planinski tratenci dol. Dobre pol ure nista spregovorila več ko kakih deset besed. Niže spodaj sta prišla mimo stana, kjer je brkat pastir pravkar stopil v duri.

»Hoo,« se je oglasil in pomežiknil z vodenimi očmi,

povsod primanjkuje bencina. Motor v svojem avtomobilu je vzel proč ter ga nadomestil z akumulatorjem. Na streho vozila pa je postavil vetrni motor, ki ga je mogoče med vožnjo sneti. Ko je vožnje konec, obrne avto proti vetru in vetrni motor prične polniti akumulator. Poskusi so pokazali, da je mogoče s 16 urami »zbiranja vetra« doseči dve uri vožnje. Strokovnjaki se za izum zelo zanimajo.

Važno norveško ribarsko središče. Narvik ni samo nakladališče za izvoz železne rude, ampak tudi važno ribiško središče. Lofotski otoki in njih bližina namreč slovi kot najboljše lovišče na trake. Norvežani nalovijo tod okoli v normalnih časih do 600.000 ton trsk. Ko je lov končan, se začne ribiči po-